

2nd National Food Safety Specialists Congress

Tehran-November 2013

۴ و ۵ آذر ماه ۱۳۹۲ - تهران

ایمنی غذا و توسعه پایدار
گواهینامه

دوین گنگره ملی پژوهشگرانش
ایمنی غذا

بدینوسید گواهی می شود جناب آقای احمد احتیاطی
دوین گنگره ملی پژوهشگرانش ایمنی غذا که در تاریخ ۴ و ۵ آذرماه برگزار کردید حضور داشته و مقاله خود را تحت عنوان بررسی اثر فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا بر ایمنی بسته بندی مواد غذایی به صورت پوستر ارائه نموده است.

دیر گنگره
دکتر مسعود...

ریاست راهبردی
دکتر انعام شگری

ریاست شورای ایست گذاری و مشورتی
دکتر حمید جابری فزیمی

به نام خدا
ایمنی غذا
دویمین گنگره پشوهنگرانسن
2nd National Food Safety Specialists Congress
Tehran-November 2013

تهران: ۵ و ۴ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
سازمان ملی ایمنی و بهداشت مواد غذایی
باجکاری نهاد ریاست جمهوری اسلامی ایران

بررسی اثر فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا بر ایمنی بسته بندی مواد غذایی

نویسنده مسئول: احمد احتیاطی

(دانش آموخته کارشناسی ارشد علوم و صنایع غذایی دانشگاه فردوسی مشهد)

mahvid@live.com

سایر نویسندگان:

ناصر صداقت (عضو هیئت علمی گروه علوم و صنایع غذایی، دانشگاه فردوسی مشهد)

کدمقاله: ۱۰۸۵۹۹۵۱۳۳۴۰۱

خلاصه - فشار هیدرواستاتیک بالا از روش های نوین فراوری مواد غذایی است که در سال های اخیر برای تولید مواد غذایی با کیفیت بکار رفته است و محققان نیز در تلاش هستند تا شناخت بهتری در رابطه با تاثیر این روش بر مواد غذایی و عوامل فساد محصولات غذایی کسب کنند. عموماً این فرایند، در مواد غذایی بسته بندی شده اعمال میگردد و با توجه به اینکه رابطه مستقیم بین ایمنی ماده غذایی و کیفیت بسته بندی وجود دارد، تغییر ویژگی های مهم مواد بسته بندی طی فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا بایستی مورد توجه قرار گیرد. طی سال های اخیر توجه زیادی به بررسی تاثیر فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا روی خواص مکانیکی، ساختاری و دوخت پلاستیک های رایج ایجاد شده است که این خواص رابطه مستقیم با ایمنی بسته بندی و ایمنی ماده غذایی بسته بندی شده دارد. مقاله حاضر مروری بر تحقیقات اخیر انجام شده در زمینه تغییر ویژگی های مواد بسته بندی طی فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا است که در سه حوزه خواص مکانیکی، ممانعت کنندگی و مهاجرت تفکیک شده است. مهاجرت ترکیبات مضر به محصول بسته بندی شده از مسائل مهم در ایمنی بسته بندی مواد غذایی است و در جهت کنترل این پدیده از جانب تولید کنندگان مواد بسته بندی، قوانین گسترده ای وضع شده است مطالعات نشان می دهد تغییر شدت و کیفیت مهاجرت تحت تاثیر تیمار فشار هیدرواستاتیک بالا تابع تغییرات ماده بسته بندی است.

2nd National Food Safety Specialists Congress Tehran-November 2013

به نام خدا

دوینم گنکره پشوهشکرانسه ایمنی غذا

تهران : ۴ و ۵ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
سازمان غذا و دارو
با همکاری نهاد ریاست جمهوری اسلامی ایران

کلمات کلیدی: ایمنی، بسته بندی، فشار هیدرواستاتیک بالا، مهاجرت، نفوذ پذیری.

۱- مقدمه

فشار هیدرواستاتیک بالا از روش های نوین فراوری مواد غذایی است که در سال های اخیر در صنعت مواد غذایی برای تولید مواد غذایی سالم تر و با کیفیت تر بکار رفته است و محققان نیز در تلاش هستند تا شناخت بهتری در رابطه با تاثیر این روش بر مواد غذایی و عوامل فساد محصولات غذایی مورد کسب کنند. در این فرایند، مواد غذایی عموماً چند مرحله در حد چند ثانیه تا چند دقیقه در معرض فشار هیدرواستاتیک قرار می گیرد. این تیمار باعث غیر فعالسازی میکروارگانیسم ها و آنزیم ها شده و نیاز به افزودن نگهدارنده ها را برطرف می کند. فرایند فشار بالا یکی از فرایندهای قابل توجه در تیمار مواد غذایی است که کمترین افت کیفیت مواد غذایی را به همراه دارد. مواد غذایی که در این روش تیمار می شوند ابتدا بسته بندی شده و سپس تیمار فشار بالا با اعمال فشارهای بالاتر از ۴۰۰ مگاپاسکال در مدت زمان ۵ تا ۲۰ دقیقه انجام می شود [۱-۳]. عموماً این فرایند به منظور استریلیزاسیون و گند زدایی روی مواد غذایی بسته بندی شده اعمال شود و با توجه به اینکه حفظ کیفیت محصول بسته بندی شده به میزان زیادی به بسته بندی وابسته است و رابطه مستقیم بین ایمنی ماده غذایی و کیفیت بسته بندی وجود دارد، تغییر ویژگی های مهم مواد بسته بندی مانند خواص مکانیکی و ممانعت کنندگی طی فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا بایستی مورد توجه قرار گیرد. رفتار فیلمی که به عنوان ماده بسته بندی طی تیمار فشار بالا مورد استفاده قرار می گیرد مسئله مهمی در توسعه فرایندهای فشار بالا است [۴]. در این فرایند بایستی از بسته بندی های انعطاف پذیر با قابلیت دوخت حرارتی استفاده شود زیرا طی این فرایند بسته بندی به شدت تغییر شکل می دهد. از این رو انتخاب ماده بسته بندی صحیح، نیازمند دانش کافی از رفتار مواد بسته بندی مختلف تحت فشار است. بسته بندی باید پیوستگی فیزیکی و ویژگی های ممانعت کنندگی خود را حفظ کند [۴]. بنابر این در طی سال های اخیر توجه زیادی به بررسی تاثیر فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا روی خواص مکانیکی، ساختاری و دوخت پلاستیک های رایج ایجاد شده است که رابطه مستقیم با ایمنی

به نام خدا
دومین گنگره ملی پژوهشگران تخصصی ایمنی غذا
2nd National Food Safety Specialists Congress
Tehran-November 2013

تهران : ۵ و ۴ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
سازمان ملی استاندارد ایران
بانجاری نادری است جمهوری اسلامی ایران

بسته بندی دارد. مسئله مهم دیگر مهاجرت ترکیبات از مواد بسته بندی به ماده غذایی طی نگهداری است و بایستی اثر تیمار فشار هیدرواستاتیک بالا بر شدت مهاجرت مورد توجه قرار گیرد. در مقاله حاضر مروری بر اثرات فشار هیدرواستاتیک بالا بر ویژگی های مواد بسته بندی که مرتبط با ایمنی بسته بندی می باشد، ارائه شده است.

۲- تاثیر فشار هیدرواستاتیک بالا بر ویژگی های ساختاری و مکانیکی مواد بسته بندی

با توجه به آنچه در تحقیقات بیان شده است [۵-۷]، به نظر می رسد فشار هیدرواستاتیک بالا به طور معنی داری خصوصیات مکانیکی مواد پلیمری تک لایه و چند لایه بسته بندی های معمول را که امروزه برای فرایند هیدرواستاتیک بالا مورد استفاده قرار می گیرد، تغییر نمی دهد. اخیرا فلکستاین و همکاران [۸] مروری جامع بر تغییرات پلیمرها، به ویژه نفوذ پذیری و ویژگی های ظاهری، تحت تیمار فشار بالا انجام داده و این تغییرات را به لحاظ اثر مستقیم و غیر مستقیم فرایند بسته بندی کردند. فشار هیدرواستاتیک بالا ممکن است باعث آسیب بعضی از بسته های پلاستیکی شود. بسته هایی که حساس به شکست هستند، امکان دارد تخریب شوند یا در بسته بندی های چند لایه سبب جدا شدن لایه ها گردد. جدا شدن لایه ها سبب می گردد حباب های هوا بین لایه ها تشکیل شده و به خصوص زمانی اتفاق می افتد که هر لایه از ساختار چند لایه، تحمل به فشار متفاوتی داشته باشد [۹]. لی بیل و همکاران [۷] در مطالعه ای جامع روی تاثیر فشار هیدرواستاتیک بالا بر خواص مکانیکی چند ماده بسته بندی (PA-PE, PET/BOA/PE, PET/PVDC/PE, PA/SY LDPE, EVA/PE) مشاهده کردند که فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا بر مقاومت مکانیکی این مواد به طور معنی داری تاثیر گذار نیست. یو و همکاران [۱۰] تاثیر تیمار فشار بالا (۲۰۰، ۴۰۰ و ۸۰۰ مگاپاسکال به مدت ۵ و ۱۰ دقیقه در دمای های ۲۵ و ۷۵ درجه سانتی گراد) را روی خواص مکانیکی فیلم های LDPE مورد بررسی قرار دادند. بر طبق نتایج حاصل، می توان گفت فشار هیدرواستاتیک بالا باعث افزایش سختی نمونه های تیمار شده گردید و با افزایش شدت فشار ویژگی های الاستیکی نمونه کاهش یافت و دلیل این پدیده احتمالا افزایش درجه کریستالی پلیمر می باشد. لوپز-روبیو و همکاران [۱۱] دریافتند که فشار هیدرواستاتیک بالا (۴۰۰ و ۸۰۰

به نام خدا

دوینم گنکره پشو هتکرا نس

2nd National Food Safety Specialists Congress

Tehran-November 2013

تهران : ۵ و ۴ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
سازمان صنعت غذایی و تغذیه
بانجاری نهاد ریاست جمهوری اسلامی ایران

مگاپاسکال طی ۵ و ۱۰ دقیقه در ۴۰ و ۷۵ (درجه) به طور معنی داری ساختار EVOH را تغییر نمی دهد و حتی به میزان کمی ساختمان کریستالی EVOH با اتیلن کم را (حدود ۲۶ درصد) بهبود می بخشد. با وجود این نتایج، تعدادی از محققین نیز صدمه ساختاری در بسته بندی های چند لایه و به خصوص بسته بندی های دارای لایه فلزی و همچنین تغییر در دوخت پذیری را مشاهده کردند. برای مثال کانر و همکاران [۶] با استفاده از میکروسکوپ الکترونی روبشی و تصویر برداری التراسوند، مشاهده کردند که پس از فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا، ۶۰۰ تا ۸۰۰ مگاپاسکال به مدت ۲ تا ۵ دقیقه در دمای ۴۵ درجه سانتی گراد، لایه فلزی چند لایه metal-PET/EVA/LLDPE از فیلم جدا شده است. این پدیده به دلیل تفاوت ساختاری بین لایه فلزی و پلیمری به ویژه تفاوت در تحمل به فشار و ظرفیت گرمایی ویژه این دو لایه است. لارگتو و همکاران [۱۲] دو فیلم تجاری بر پایه PA/PE و با ضخامت های مختلف را تحت تیمارهای فشار ۴۰۰ و ۵۰۰ مگاپاسکال در دمای ۲۰ درجه سانتی گراد به مدت ۱۵ دقیقه و فشار ۲۰۰ مگاپاسکال در دمای ۲۰- درجه سانتی گراد و به مدت ۱۵ دقیقه مورد بررسی قرار دادند و بیان کردند عامل مهمی که در جدا شدن لایه ها موثر است، فضای خالی درون بسته است. گوئتس و ویسر [۱۳] با استفاده از میکروسکوپ الکترونی، لایه لایه شدن، گسستگی، ایجاد ترک و جمع شدگی را در بسته های PA/PE پس از فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا (۵۰۰ مگاپاسکال) مشاهده کردند و دلیل این پدیده را تفاوت در الاستیسیته بین لایه ها می دانند. دوبیاس و همکاران [۱۴] دریافتند که مهمترین تاثیر تیمار فشار بالا، تغییر استحکام دوخت قبل و بعد از فرایند است. این آزمایش روی هفت نوع ماده بسته انجام شد و نتایج نشان داد که در چهار ماده، دو نوع از PE و دو نوع از PP کاهش معنی داری در قدرت دوخت طی شرایط اعمال شده به وجود آمده است.

۲-۱- فیلم های زیست تخریب پذیر

پاستوریزاسیون با استفاده از تیمار فشار هیدرواستاتیک بالا در دمای ۲۵ تا ۴۰ درجه سانتی گراد و استریلیزاسیون با تیمار فشار بالا در دمای ۹۰ تا ۱۱۰ درجه سانتی گراد انجام می شود [۱۵] و نکته مهم این است که با توجه به دمای پایینی که برای

2nd National Food Safety Specialists Congress Tehran-November 2013

به نام خدا

دویمینگنکره بلرپژوهشگران امنیت غذایی

تهران: ۵ و ۴ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
سازمان ملی غذا و دارو
بازگاری نهاد ریاست جمهوری اسلامی ایران

پاستوریزاسیون و استریزاسیون در فرایند فشار هیدرواستاتیک بالا اعمال می‌شود این امکان را فراهم می‌آورد تا از پلیمرهای زیست تخریب پذیر و طبیعی برای بسته‌بندی استفاده شود. زیرا این بسته‌بندی‌ها نسبت به پلاستیک‌های نفتی مقاومت کمتری در برابر فرایند گرمایی دارند [۱۵]. احمد و همکاران [۱۶] سه ایزومر پلی لاکتیک اسید را تحت تیمار فشار بالا ۳۵۰، ۴۵۰ و ۶۵۰ مگاپاسکال به مدت ۱۵ دقیقه و محدوده دمایی ۲۲ تا ۲۶ درجه سانتی‌گراد مورد مطالعه قرار دادند. بررسی خواص حرارتی این فیلم‌ها نشان داد که نقطه گذار شیشه ای کاهش یافت ولی ساختار کریستالی تغییر پیدا نکرد. همچنین نقطه ذوب در ایزومر L کاهش یافت. این محققان بیان کردند پلی لاکتیک اسید ماده مناسبی برای تحقیقات بیشتر برای تولید ماده بسته‌بندی برای تیمارهای فشار بالا است. بررسی خصوصیات مکانیکی، گرمایی و نفوذ به گاز دو نوع فیلم ترکیبی با اعمال فرایند فشار ۵۰۰ مگاپاسکال به مدت ۱۵ دقیقه در دمای ۵۰ درجه سانتی‌گراد توسط گالاتو و همکاران [۱۷] انجام شد. تغییرات در فیلم زیست تخریب پذیر PLASiOx/PLA در حضور آب افزایش یافت. ایجاد سوراخ و ترک در فیلم سنتزی PET-AIOx نیز مشاهده شد که کلیه خواص فیلم را تغییر داد.

۳- تاثیر فشار هیدرواستاتیک بالا بر تعامل مواد بسته بندی و ماده غذایی

سه فرایند اصلی که ممکن است بین ماده غذایی و مواد بسته‌بندی اتفاق افتد و باعث تغییر کیفیت مواد غذایی می‌شود، جذب، نفوذ و مهاجرت است [۱۲].

۳-۱- ممانعت کنندگی و نفوذ به بخارها و گازها

تاثیر تیمار فشار هیدرواستاتیک بالا روی خصوصیات ممانعت کنندگی به آب و اکسیژن در مواد بسته‌بندی تک لایه و چند لایه به طور وسیع مطالعه شده است. بر اساس نتایج چندین کار تحقیقاتی [۷، ۹، ۱۱] به طور کلی می‌توان گفت ویژگی‌های ممانعت کنندگی به آب و اکسیژن به طور معنی‌داری به واسطه تیمار فشار هیدرواستاتیک بالا تغییر نمی‌کند. در بین یازده

به نام خدا
دوینم گنکره پشو هتگردانر
2nd National Food Safety Specialists Congress
Tehran-November 2013

تهران : ۵۴ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
با همکاری نهاد ریاست جمهوری اسلامی ایران

فیلم تجاری مختلف و دارای ممانعت مناسب که توسط بل و همکاران [۱۸] تحت شرایط فشار ۶۰۰ مگاپاسکال و ۱۱۰ درجه سانتیگراد آزمایش شد، با وجودی که ویژگی‌های ممانعت‌کنندگی به عبور اکسیژن و بخار آب در سه فیلم حاوی فویل آلومینیوم و فیلم PVDC-MA/CCP حفظ شد اما شواهد ایجاد ترک خوردگی و جدا شدن لایه‌ها روی سطح خارجی فیلم، استفاده از این فیلم‌ها را برای فراوری محدود می‌سازد. لویز رویو و همکاران [۱۱] مشاهده کردند که در تمام تیمارهای فشار بالا که مورد آزمایش قرار گرفت (۴۰۰ تا ۸۰۰ مگاپاسکال در مدت زمان‌های ۵ تا ۱۰ دقیقه) ویژگی ممانعت به عبور اکسیژن در فیلم EVOH به میزان کمی بهبود یافت. این محققان این پدیده را ناشی از افزایش در درجه کریستالی نمونه بعد از اعمال فرایند دانستند. از طرف دیگر، کانر و همکاران [۱۹] دریافتند که تیمار فشار بالا روی فیلم چند لایه metal-PET/EVA/LLDPE باعث می‌شود که نفوذپذیری به اکسیژن، دی‌اکسید کربن و بخار آب به میزان ۱۵۰ درصد افزایش یابد. بررسی‌های بیشتر نشان می‌دهد که دلیل افزایش نفوذپذیری تغییرات ساختاری و جدا شدن لایه فلزی است. کوچاما و همکاران [۲۰] نیز مشاهده کردند فرایند فشار بالا همراه با دمای بالا (یا استریلیزاسیون با فشار هیدرواستاتیک بالا) باعث افزایش نفوذپذیری به اکسیژن در فیلم‌های nylon/coextruded ethylene-vinyl alcohol ، polyethylene terephthalate /aluminum oxide/casted PP، nylon/polypropylene و PET/polyethylene و دو فیلم پوشش داده شده با فویل آلومینیوم، PET/aluminum/CPP، nylon/Al/PP، شده و دلیل این پدیده را به آسیب ناشی از افزایش دمای اولیه مرتبط دانستند. اما میزان نفوذپذیری کمتر از زمانی بود که از تیمار حرارتی استفاده شد. کانر و همکاران [۲۱] گزارش کردند که در بین هشت فیلم با ممانعت‌کنندگی بالا، PET/SiOx/PU، PE/Nylon/EvOH/PE ، PET/PVdC/Nylon/HDPE/PP ، PET/Al2O3/PU adh/LDPE ، adh/LDPE ، PET/EVA و PP، فیلم PET دارای لایه فلزی تنها فیلمی است که پس از اعمال تیمار فشار ۶۰۰ تا ۸۰۰ مگاپاسکال، افزایش معنی‌داری در نفوذپذیری به اکسیژن، دی‌اکسید کربن و بخار آب در آن ایجاد شد. تیمار فشار بالا در ۵۰۰ مگاپاسکال به مدت ۳۰ دقیقه باعث تغییر ۲۵ درصد در نفوذپذیری به اکسیژن در فیلم PA/PE و ۱۶ درصدی در

به نام خدا

دوینم گنکره پزوهنگرانسنه ایمنی غذا

2nd National Food Safety Specialists Congress

Tehran-November 2013

تهران : ۵۴ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
سازمان غذا و دارو
با همکاری نهاد ریاست جمهوری اسلامی ایران

فیلم PA/surllyn گردید همچنین نتایج این تحقیق نشان داد تغییر در نفوذپذیری به بخار آب در مواد مورد مطالعه نسبت به تغییر در نفوذ پذیری به اکسیژن معنی دار تر بود و همچنین تغییر معنی داری در ساختار مواد بسته بندی مشاهده نشد [۱]. در مجموع فشار بالا باعث می شود انتشار در زمینه پلیمر کاهش یابد. پس از آنکه فشار برداشته می شود، این اثر از بین می رود. اما ساختارهای چند لایه و ترکیبی ممکن است دچار تغییر شکل شدید شود که منجر به شکستگی، جدا شدن لایه ها و ایجاد سوراخ می شود و در این حالت ویژگی های ممانعت کنندگی فیلم شدیداً کاهش می یابد. در خصوص ویژگی های ممانعت به آروما تحقیقات کمی انجام شده است [۱۳، ۲۲-۲۳]. گوئتر و ویسر [۱۳] شدت نفوذ پاراسیامین^۳ را در طی تیمار فشار بالا (۵۰ مگاپاسکال و ۲۵ دقیقه) در دو فیلم LDPE/HDPE/LDPE و PET/Al/LDPE بررسی کردند. این محققان بیان کردند که به دلیل تغییرات ساختاری در پلیمر، شدت نفوذ به این ترکیب با افزایش فشار، کاهش پیدا کرد. نتایج این محققان با نتایج کوبل و همکاران [۲۳] در رابطه با جذب استوفنون و پاراسیامین در سه فیلم LDPE/HDPE/LDPE، PET/Al/LDPE و HDPE همسویی و مطابقت دارد. کانر و همکاران [۲۲] مشاهده کردند، جذب دی لیمونن در فیلم های PE/nylon/EVOH/PE و PP در اثر تیمار فشار بالا، در حد معنی داری تغییر نمی کند، تغییر وضعیت فیلم های پلاستیکی به حالت شیشه ای در اثر فشارهای بالا، دلیلی است که برای کاهش جذب آروما پیشنهاد شده است.

۳-۲- مهاجرت

مهاجرت کلی از طریق کمیت سنجی موادی از بسته بندی که به ماده غذایی یا شیشه ساز^۴ غذا پس از طی مدت زمان معین مهاجرت می کنند، تعیین می گردد. این شاخص همچنین برای توصیف یکپارچگی ماده بسته بندی کاربرد دارد. روش استاندارد برای تعیین مهاجرت کلی اندازه گیری مقدار مواد بسته بندی است که پس از ده روز در دمای ۴۰ درجه سانتی گراد بر حسب

به نام خدا
دوینم گنگره پشو هسگرانسز
2nd National Food Safety Specialists Congress
Tehran-November 2013

تهران : ۵ و ۴ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
سازمان ملی استاندارد
با همکاری نهاد ریاست جمهوری اسلامی ایران

میلی گرم در دسی متر مربع سطح ماده بسته بندی به ماده غذایی مهاجرت نماید. بر حسب بخشنامه اتحادیه اروپا مواد غذایی که در تماس با مواد غذایی هستند نباید مهاجرت بیشتر از ۱۰ میلی گرم در دسی متر مربع به ماده غذایی داشته باشد [۱۴]. جولیانو و همکاران [۲۴] در مقاله مروری خود علاوه بر بیان واکنش ها و مکانیسم فشار بالا، ویژگی های فیلم های تجاری موجود را به لحاظ مناسب بودن برای این فرایند مورد بررسی قرار داده و مهاجرت را در فیلم های مختلف مورد مقایسه قرار دادند. لمبرت و همکاران [۹] مهاجرت کلی را از پنج نوع PA/PE و یک نوع پوشش PET/PVDC/PE، در حضور شبیه سازهای غذایی آب، اسید استیک و اتانول به مدت ۱۰ روز در دمای ۴۰ درجه سانتی گراد مورد بررسی قرار دادند. تیمار فشار بالا (۵۰۰ مگاپاسکال به مدت ۳۰ دقیقه در دمای ۲۰ درجه سانتی گراد) مهاجرت کل را افزایش نداد و تمام بسته بندی ها حد مجاز را رعایت کردند. دوبیاس و همکاران [۱۴] مهاجرت کل به الکل نود و پنج درصد و ایزواکتان را برای هفت فیلم تک لایه (سه فیلم بر پایه پلی پروپیلن، دو فیلم بر پایه پلی اتیلن، و دو فیلم کوپلیمر اتیلن) و هفت فیلم پوشش دار (سه فیلم بر پایه EVOH و چهار فیلم بر پایه PA/PE) مورد تحلیل و بررسی قرار دادند. اگرچه مهاجرت کل حتی برای گروه های مشابه تغییر پیدا کرد، اما در مجموع مهاجرت کل از حد مجاز استاندارد اروپا بالاتر نبود. نتایج یک مطالعه [۲۵] در رابطه با مهاجرت اجزا از مایع تحت تیمار فشار بالا به بسته بندی، تایید کرد که لایه آلومینیوم در بسته بندی PE/PA/AL/PP در برابر 1,2-propanediol که در مایع درون بسته بندی قرار دارد نفوذ ناپذیر است. مایع مورد آزمایش الکل ۹۵ درصد بوده و شرایط تیمار فشار بالا شامل ۴۰۰ تا ۸۲۷ مگاپاسکال در دمای ۳۰ تا ۵۰ درجه و ۶۰۰ تا ۸۲۷ مگاپاسکال در دمای ۷۵ درجه سانتی گراد هر دو به مدت ۱۰ دقیقه بود؛ اما در همین آزمایش فیلم بسته بندی PA/EVOH/PE تغییر معنی دار در مهاجرت 1,2-propanediol را نشان داد.

۴- نتیجه گیری کلی

به نام خدا

دویمین گنگره مله پر شو هشر انسه ایمنی غذا

2nd National Food Safety Specialists Congress
Tehran-November 2013

تهران : ۵ و ۴ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
سازمان ملی غذا و دارو
جمهوری اسلامی ایران
باجاری نهاد ریاست جمهوری اسلامی ایران

ساختارهای پلاستیکی چون دارای رفتار الاستیک هستند مناسب ترین مواد برای بسته بندی مواد غذایی هستند که تحت تیمار فشار بالا قرار می گیرد. در صورت که پلاستیک ها با لایه فلزی مانند آلومنیوم ترکیب شود، به دلیل تفاوت در الاستیسیته بین دو لایه خواص ممانعت کنندگی و مکانیکی فیلم طی فرایند ممکن است تغییر کند. این امکان وجود دارد فیلم های دارای لایه های اکسید آلومنیوم و اکسید سیلیسیم دچار آسیب های سطحی مانند پارگی پوشش ها، جدا شدن لایه ها و چروک شده و به همین دلیل مواد بسته بندی که برای تیمار فشار هیدرواستاتیک بالا مورد استفاده قرار می گیرد اصولا بایستی فیلم های پلیمری چند لایه باشد. تغییر نفوذ پذیری به تغییر ساختاری فیلم بسته بندی طی فرایند بستگی دارد به طوری با تغییر ساختار کریستالی و ایجاد شکاف در فیلم ها ممانعت کنندگی تغییر خواهد کرد. مهاجرت ترکیبات نیز تابع ساختار فیلم بسته بندی است و وجود لایه های فلزی مهاجرت را کاهش میدهد.

۵- منابع

- 1) Ozen, B.F. and J.D. Floros, Effects of emerging food processing techniques on the packaging materials. Trends in Food Science & Technology, 2001. 12(2): p. 60-67.
- 2) Raso, J. and G.V. Barbosa-Cánovas, Nonthermal Preservation of Foods Using Combined Processing Techniques. Critical Reviews in Food Science and Nutrition, 2003. 43(3): p. 265-285.
- 3) Rastogi, N.K., et al., Opportunities and Challenges in High Pressure Processing of Foods. Critical Reviews in Food Science and Nutrition, 2007. 47(1): p. 69-112.
- 4) Ludwig, H., H. Marx, and B. Tauscher, Interaction of food packaging material and selected food components under high pressure. High Pressure Research, 1994. 12(4-6): p. 251-254.
- 5) Galotto, M.J., et al., Mechanical and thermal behaviour of flexible food packaging polymeric films materials under high pressure/temperature treatments. Packaging Technology and Science, 2008. 21(5): p. 297-308.

به نام خدا
دویمین گنگنره مله پر شو هسگرانس
2nd National Food Safety Specialists Congress
Tehran-November 2013

تهران : ۵ و ۴ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
سازمان غذا و دارو
بازاریابی نهاد ریاست جمهوری اسلامی ایران

- 6) Caner, C., et al., The use of mechanical analyses, scanning electron microscopy and ultrasonic imaging to study the effects of high-pressure processing on multilayer films. *Journal of the Science of Food and Agriculture*, 2003. 83(11): p. 1095-1103.
- 7) Le-Bail, A., N. Hamadami, and S. Bahuaud, Effect of high-pressure processing on the mechanical and barrier properties of selected packagings. *Packaging Technology and Science*, 2006. 19(4): p. 237-243.
- 8) Fleckenstein, B.S., J. Sterr, and H.C. Langowski, The Effect of High Pressure Processing on the Integrity of Polymeric Packaging—Analysis and Categorization of Occurring Defects. *Packaging Technology and Science*, 2013.
- 9) Lambert, Y., et al., Packaging for high-pressure treatments in the food industry. *Packaging Technology and Science*, 2000. 13(2): p. 63-71.
- 10) Yoo, S., et al., Effect of High Pressure Processing on the Thermal and Mechanical Properties of Polyethylene Films Measured by Dynamical Mechanical and Tensile Analyses. *Packaging Technology and Science*, 2013.
- 11) López-Rubio, A., et al., Effect of high pressure treatments on the properties of EVOH-based food packaging materials. *Innovative Food Science & Emerging Technologies*, 2005. 6(1): p. 51-58.
- 12) Largeteau, A., et al. Evaluation of films for packaging applications in high pressure processing. in *Journal of Physics: Conference Series*. 2010: IOP Publishing.
- 13) Götz, J. and H. Weisser, Permeation of aroma compounds through plastic films under high pressure: in-situ measuring method. *Innovative Food Science & Emerging Technologies*, 2002. 3(1): p. 25-31.
- 14) Dobiáš, J., et al., Changes of properties of polymer packaging films during high pressure treatment. *Journal of Food Engineering*, 2004. 61(4): p. 545-549.
- 15) Mensitieri, G., et al., Processing and shelf life issues of selected food packaging materials and structures from renewable resources. *Trends in Food Science & Technology*, 2011. 22(2–3): p. 72-80.
- 16) Ahmed, J., et al., Effect of high pressure treatment on thermal properties of polylactides. *Journal of Food Engineering*, 2009. 93(3): p. 308-312.
- 17) Galotto, M., et al., Effect of High-Pressure Food Processing on the Physical Properties of Synthetic and Biopolymer Films. *Journal of food science*, 2009. 74(6): p. E304-E311.

به نام خدا
ایلمنتی غذا
دویمین گنکره ملر پزوهشگرانش
2nd National Food Safety
Specialists Congress
Tehran-November 2013

تهران : ۴ و ۵ آذر ۱۳۹۲

جمهوری اسلامی ایران
سازمان ملی بهداشت و درمان
با همکاری نهاد ریاست جمهوری اسلامی ایران

- 18) Bull, M., et al., Packaging under pressure: effects of high pressure, high temperature processing on the barrier properties of commonly available packaging materials. *Innovative Food Science & Emerging Technologies*, 2010. 11(4): p. 533-537.
- 19) Caner, C., R.J. Hernandez, and M.A. Pascall, Effect of high-pressure processing on the permeance of selected high-barrier laminated films. *Packaging Technology and Science*, 2000. 13(5): p. 183-195.
- 20) Koutchma, T., et al., PACKAGING EVALUATION FOR HIGH-PRESSURE HIGH-TEMPERATURE STERILIZATION OF SHELF-STABLE FOODS. *Journal of Food Process Engineering*, 2010. 33(6): p. 1097-1114.
- 21) Caner, C., et al., Effect of high pressure processing on high barrier multi-layered flexible packaging materials: Mechanical properties and permeability to oxygen, carbon dioxide and water vapor. *Ann. Mtg., Inst. of Food Technologists, Dallas, TX*, 2000: p. 10-14.
- 22) Caner, C., et al., The effect of high-pressure food processing on the sorption behavior of selected packaging materials. *Packaging Technology and Science*, 2004. 17(3): p. 139-153.
- 23) Kübel, J., et al., Diffusion of Aroma Compounds into Packaging Films under High Pressure. *Packaging Technology and Science*, 1996. 9(3): p. 143-152.
- 24) Juliano, P., et al., Polymeric-Based Food Packaging for High-Pressure Processing. *Food Engineering Reviews*, 2010. 2(4): p. 274-297.
- 25) Schauwecker, A., et al., Influence of high-pressure processing on selected polymeric materials and on the migration of a pressure-transmitting fluid. *Packaging Technology and Science*, 2002. 15(5): p. 255-262.